

ANDRZEJ DZIĘGA
ARCYBISKUP METROPOLITA
SZCZECIŃSKO-KAMIEŃSKI

NORMY
porządkujące zasady przygotowania i przeżywania
Pierwszej Spowiedzi Świętej i Pierwszej Komunii Świętej
w parafiach Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej

1. Błogosławiony Jan Paweł II podkreślał, że „katecheza – zarówno bezpośrednio przygotowująca do Pierwszej Komunii Świętej, jak i po niej następująca – ma na celu nie tylko poznanie Jezusa Chrystusa, ale przede wszystkim zmierza do umiłowania Go i do najgłębszego z Nim zespolenia. Komunia zaś jest tej miłości i tego zespolenia znakiem i żywym świadectwem” (Łódź, 13.06.1987). Realizacja tego zadania odbywa się w trzech podstawowych wspólnotach wychowawczych: w rodzinie, w parafii i w szkole, które powinny nieustannie ze sobą współpracować. Celem ujednoczenia praktyki duszpasterskiej w tym zakresie oraz opierając się na prawodawstwie Kościoła, przypominam, a w niektórych kwestiach na nowo określam, normy związane z przygotowaniem i przeżywaniem Pierwszej Spowiedzi Świętej oraz Pierwszej Komunii Świętej w parafiach Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.

I. KRYTERIA DOTYCZĄCE WIEKU KANDYDATA

2. Wraz z rozpoczęciem obecnego roku duszpasterskiego (2013/2014) wycofuję zasadę organizacyjną w Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, że do Pierwszej Komunii Świętej przystępują dzieci klasy II szkoły podstawowej, tym bardziej, że taka zasada nie była nigdy formalnie przyjmowana, a ukształtowała się jako wieloletni zwyczaj duszpasterski, na który nałożyła się tematyka katechezy szkolnej.

3. Przywołuję też, jako najbardziej czytelne i duszpastersko skuteczne, odnoszące się do tej kwestii kryteria zawarte w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* i *Kodeksie Prawa Kanonicznego*, którymi Kościół się posługuje. Według nich:

a) do Pierwszej Komunii Świętej dopuszcza proboszcz parafii, zgodnie z kryterium jurysdykcji terytorialnej, z zachowaniem kompetencji każdego proboszcza parafii personalnej w odniesieniu do kandydata do takiej parafii przynależącego;

b) zwyczajnie wymaganą dolną granicą wiekową do podjęcia pełnego życia eucharystycznego jest ukończony 7 rok życia, co wprowadza prawne domniemanie wystarczającego używania rozumu;

c) poniżej ukończonych 14 lat proboszcz parafii dopuszcza kandydata do podjęcia pełnego życia eucharystycznego na wyraźny wniosek jego rodziców bądź innych opiekunów prawnych.

4. Podane wyżej kryteria wieku (7-14 lat) odrębną decyzją proboszcza mogą być przesunięte zarówno w jedną, jak i drugą stronę, m.in. w następujących okolicznościach:

a) dziecko nie ma jeszcze ukończonych 7 lat, a już są faktycznie spełnione wszystkie wymienione wyżej kryteria. Racjonalnie rzecz biorąc wydaje się jednak, że nie należy udzielać wczesnej Pierwszej Komunii Świętej przed ukończeniem przez dziecko 6 lat, nawet w odniesieniu do bardzo religijnej rodziny. Można natomiast udzielić tego sakramentu dziecku młodszemu w najbardziej szczególnej sytuacji, np. w nieuleczalnej chorobie dziecka, wobec zagrożenia śmiercią, przy zachowaniu jednak zwyczajnych warunków dotyczących jego rozeznania, wiary oraz pragnienia życia eucharystycznego;

b) dziecko ma ukończone więcej niż 7 lat, rodzice (prawni opiekunowie) wyraźnie proszą o możliwość przyjmowania Komunii świętej dla dziecka, ale proboszcz - z poważnych racji duchowych - ciągle nie ma wewnętrznego przekonania (nie ma pewności moralnej), że spełnione są wszystkie kryteria dotyczące dyspozycji kandydata. W takiej sytuacji proboszcz podejmuje pastoralną rozmowę z rodzicami na temat sposobu dopełnienia przez rodzinę i przez samego kandydata, z pomocą parafii, koniecznych przesłanek;

c) gdy kandydat ma już ukończone 14 lat, prośbę o dopuszczenie do pełnego życia eucharystycznego przedstawia sam kandydat. Muszą być w tym przypadku zachowane wszystkie kryteria, jak w przypadku dopuszczenia dziecka, poza wymogiem wyraźnej prośby rodziców. W miejsce tej prośby, w przypadku niepełnoletnich (do 18 lat), proboszcz winien jednak zasięgnąć w tej kwestii opinii rodziców lub innych opiekunów prawnych, oraz – przed podjęciem decyzji – rozważyć ich ewentualne argumenty.

II. KRYTERIA DOTYCZĄCE DUCHOWEJ DYSPOZYCJI KANDYDATA

5. Proboszcz dopuszcza kandydata, przynależącego do powierzonej mu wspólnoty parafialnej, do pełnego udziału w życiu eucharystycznym, czyli do Pierwszej Komunii Świętej, stwierdzając, że spełnia on następujące wymogi:

a) jest ochrzczony (świadeństwo chrztu), czyli przynależy do wspólnoty Kościoła katolickiego. Gdy prośba o dopuszczenie do pełnego życia eucharystycznego dotyczy kandydata, który jeszcze nie jest ochrzczony, należy - w odniesieniu do niepełnoletnich we współpracy z rodziną - zorganizować najpierw katechumenalne przygotowanie do przyjęcia Chrztu świętego;

b) ma rozeznanie, że w Komunii Świętej przyjmuje Ciało Pana Jezusa, a nie opłatek;

c) osobistym aktem wiary uznaje żywą Obecność Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie;

d) ma osobiste pragnienie przyjmowania Ciała Pańskiego;

e) ma rozeznanie co do istoty grzechów oraz co do cnót chrześcijańskich, a także osobiście pragnie w duchowej współpracy z Panem Bogiem postępować na drodze sakramentalnego pojednania, wyrzekając się swoich grzechów i osiągając chrześcijańskie cnoty;

f) jest wolny od grzechów ciężkich.

III. MIEJSCE (WSPÓLNOTA) PRZYSTĘPOWANIA DO PIERWSZEJ SPOWIEDZI ŚWIĘTEJ ORAZ PRZYJMOWANIA PIERWSZEJ KOMUNII ŚWIĘTEJ

6. Myślą i pragnieniem Kościoła jest, aby pełne życie sakramentalne każdego wiernego było przygotowywane i owocnie przeżywane we własnej wspólnotie parafialnej pod duchową opieką i pastoralnym prowadzeniem własnych duszpasterzy. Wprawdzie codzienny (lub przynajmniej coniedzielny) zwyczaj udziału we Mszy Świętej oraz przyjmowanie sakramentu pokuty i pojednania może mieć miejsce także w innej świątyni katolickiej, wybranej przez samych wiernych, to przypomnieć należy zasadę, iż decyzje i wydarzenia mające wpływ na kanoniczny status wiernego w parafii i w Kościele pozostają w zakresie zwyczajnej kompetencji własnego proboszcza, według miejsca zamieszkania wiernych (*domicilium* oraz *quasidomicilium*) w rozumieniu kanonicznym. Dotyczy to również decyzji odnoszącej się do Pierwszej Spowiedzi Świętej i Pierwszej Komunii Świętej (por. *Dyrektorium katechetyczne Kościoła w Polsce*, Kraków 2001, 76-77), rozumianych nie tylko w porządku ściśle duchowym, ale także w porządku organizacyjnym życia danej Wspólnoty, jako pastoralne rozstrzygnięcie o dopuszczeniu wiernego do pełnego udziału w życiu eucharystycznym.

7. Rodzina (bądź sam zainteresowany, po ukończeniu przez niego 14 roku życia) z powodu poważnej okoliczności duszpasterskiej lub życiowej, ocenianej przez zainteresowanego oraz przez proboszcza z punktu widzenia tej rodziny (bądź kandydata), mają prawo prosić o Pierwszą Spowiedź Świętą i Pierwszą Komunię Świętą w innej parafii. Podstawą przyjęcia prośby jest wówczas zgoda proboszcza miejsca Pierwszej Komunii Świętej, po wcześniejszym zapoznaniu się z pozytywną opinią, a przynajmniej z brakiem sprzeciwu proboszcza miejsca zamieszkania kandydata, i po rozważeniu przedstawionych przez niego we wspomnianej opinii racji.

IV. ZASADY DUSZPASTERSKIEGO POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCE ORGANIZOWANIA PIERWSZEJ SPOWIEDZI ŚWIĘTEJ ORAZ PIERWSZEJ KOMUNII ŚWIĘTEJ W PARAFII

8. W kontekście wyżej przywołanych zasad, które winny być podstawowymi przesłankami rozpoznawania poszczególnych sytuacji, jak też podejmowania przez duszpasterzy rozstrzygnięć pastoralnych, zarządzam, a jednocześnie gorąco proszę, aby w naszej Archidiecezji już od bieżącego roku duszpasterskiego (2013/2014) były ogłaszane wiernym i praktycznie stosowane w życiu wspólnot parafialnych niżej określone reguły.

9. Inicjatywa w zakresie przystępowania do Pierwszej Komunii Świętej kandydata, który nie ma jeszcze ukończonych 14 lat życia, ma zawsze wychodzić od rodziców lub opiekunów prawnych kandydata. Prośba ta ma być wyraźna, a nie domniemana. Nie ma przeszkód, by ta prośba była złożona na piśmie zgodnie z wiarą wyznawaną przez rodziców lub prawnych opiekunów. Razem z prośbą rodzice powinni przedstawić dokumentację katechezy szkolnej, a przynajmniej opinię aktualnego katechety.

10. We wszystkich parafiach należy ogłosić, że od tego roku duszpasterskiego, jako jeden z owoców Roku Wiary, stosowane będą dwie formy przystępowania do Pierwszej Komunii Świętej: indywidualna (rodzinna) lub grupowa. Wybór formy należy jedynie do rodziców (analogicznie jak przy sakramencie Chrztu Świętego).

11. Indywidualna (rodzinna) Pierwsza Komunia Święta jest przeżywana przez rodzinę uroczyście (m.in. godziwie, choć zwyczajne ubranie dziecka; zajęcie miejsca

w pierwszej ławce w kościele; krótkie powitanie (informacja dla wiernych) na początku liturgii, wręczenie pamiątki na koniec Mszy Świętej, możliwość uroczystego błogosławieństwa itp.), zawsze w czasie Mszy Świętej niedzielnej lub w zwykły dzień, w terminie uzgodnionym z proboszczem, jednak poza Triduum Paschalnym. Wskazane byłoby, aby ta Msza Święta była odprawiona w intencji tej rodziny (oczywiście o ile rodzina o to prosi – o czym warto poinformować, przypomnieć, zaproponować w czasie rozmów przygotowawczych).

12. Czas pomiędzy zgłoszeniem prośby a indywidualnie przeżyta Pierwszą Spowiedzią Świętą i Pierwszą Komunią Świętą ma być taki, jaki jest realnie potrzebny do potwierdzenia wystarczających kryteriów dopuszczenia kandydata oraz przygotowania rodziny do tych wydarzeń.

13. Grupowa Pierwsza Komunia Święta może być przeżywana w parafii jeden raz w roku, w terminie wiosennym, zgodnie z dotychczasowymi zwyczajami miejscowymi w parafii. Podtrzymując obowiązywalność dotychczasowego dwuletniego cyklu katechumenalnego przygotowania dziecka w parafii, zgłoszenia kandydatów do grupowej Pierwszej Spowiedzi Świętej oraz Pierwszej Komunii Świętej winny być dokonane przez rodziców około jednego roku przed terminem (przed wakacjami), by umożliwić pełne przygotowanie duchowe i liturgiczne zarówno kandydatom, jak też ich rodzinom.

14. Proboszcz na pierwszym spotkaniu organizacyjnym, rozpoczynającym bezpośrednio przygotowanie do Pierwszej Spowiedzi Świętej oraz Pierwszej Komunii Świętej, powinien poinformować rodziców o szczegółowych zasadach przygotowania grupy w tej parafii oraz przypomnieć bliższe kryteria i warunki, jakie winni spełnić kandydaci.

15. Poza spotkaniami z rodzicami i dziećmi w domu parafialnym, istotnym elementem w przygotowaniu dzieci do podjęcia pełnego życia eucharystycznego jest Msza Święta celebrowana w niedziele i święta z udziałem dzieci. Każdą Mszę Świętą z udziałem dzieci należy wcześniej starannie przygotować, zwłaszcza modlitwy, pieśni, homilie, czytania biblijne oraz wezwania modlitwy powszechnej, w porozumieniu z dorosłymi i dziećmi pełniącymi funkcje liturgiczne.

16. Usilnie prosimy wszystkie rodziny, aby domowe zgromadzenia rodzinne, organizowane z racji Pierwszej Komunii Świętej zachowywały charakter przeżycia religijno-duchowego, a ewentualne prezenty także wiązane były z pogłębionym wymiarem duchowego życia dziecka.

17. W praktyce duszpasterskiej należy też zachęcać dzieci i rodziców do uczestnictwa w nabożeństwach tzw. Białego Tygodnia, w których – z natury rzeczy – teksty modlitw i homilii, jak też cała atmosfera tych spotkań, mają pogłębiać i umacniać duchowe owoce rozpoczętego pełnego życia eucharystycznego.

18. W kancelarii parafialnej powinna znajdować się specjalna księga, w której zapisuje się imiona i nazwiska dzieci przystępujących do Pierwszej Komunii Świętej w kolejnych latach.

19. W każdej parafii należy też uroczyście obchodzić rocznicę Pierwszej Komunii Świętej, jako wydarzenie wspólnotowe, do udziału w którym zapraszać (tylko zapraszać) należy także osoby, które w roku minionym (w odniesieniu do indywidualnej formy Pierwszej Komunii Świętej najlepiej będzie uwzględniać rok kalendarzowy) podjęły pełne życie eucharystyczne. Zaleca się, aby po także tej Uroczystości nadal gromadzić dzieci, wprowadzone już w życie eucharystyczne, na pogłębiającą katechezę parafialną i okolicznościowe nabożeństwa. Warto także wprowadzać dzieci w regularną (a więc nie tylko przez pierwszy rok) praktykę przystępowania do sakramentu pokuty i pojednania, przeżywanego, np. w pierwsze piątki miesiąca. Ta forma duszpasterstwa eucharystycznego

dzieci (a następnie młodzieży) pomoże im w zasadniczym pogłębianiu ich wiary i ożywianiu prawdziwej miłości do Jezusa Chrystusa obecnego w Eucharystii i żyjącego w Kościele.

V. UWAGI KOŃCOWE

20. W świetle powyższych rozstrzygnięć i zaleceń nie powinna być w przyszłości rozważana kwestia: „w której klasie powinna być Pierwsza Komunia Święta”, gdyż przygotowanie do wprowadzenia dziecka w pełne życie eucharystyczne, rozeznanie o jego duchowej i intelektualnej zdadności, a także wstępne rozstrzygnięcie o czasie zwrócenia się w tej sprawie do swojego proboszcza, podejmują przede wszystkim rodzice (lub inni prawni opiekunowie). Nie ma też żadnych przeszkód duszpasterskich, aby w grupowej Pierwszej Komunii Świętej uczestniczyli kandydaci w różnym wieku, analogicznie jak ma to miejsce podczas udzielania innych sakramentów świętych, szczególnie Chrztu Świętego oraz Bierzmowania.

21. Zasadne wydaje się natomiast zalecenie, aby kandydaci mający ukończone 14 lat (lub więcej) – niezależnie od tego czy są zgłaszani przez rodziców czy też sami się zgłaszają – byli przygotowywani odrębnym trybem, z uwzględnieniem zasad katechumenalnego przygotowania dorosłych do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Zdecydowane pierwszeństwo powinna tu mieć indywidualna forma przyjęcia Pierwszej Komunii Świętej.

22. Przyjęcie powyższych zasad nie może mieć żadnego wpływu na program katechezy szkolnej, który jest niezmiennie realizowany w kolejnych klasach według wskazań Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski i Wydziału Wychowania Katolickiego Kurii Metropolitalnej Szczecińsko-Kamieńskiej.

Ogłaszając niniejsze Normy wypowiadam moje głębokie osobiste przekonanie oraz żywą nadzieję, iż narastająca dojrzałość religijnego życia rodzin naszej Archidiecezji, a szczególnie pełna wdzięcznej miłości, duchowo pogłębiona odpowiedzialność rodziców za kształtowanie piękna duszy dziecka, którego życie sam Bóg ich rodzicielskiej trosce zawierzył, przy - pełnym ewangelicznej nadziei - zachowaniu ewangelizacyjnej, formacyjnej i liturgicznej współpracy duszpasterzy z powierzonymi im wspólnotami wiernych, wydadzą błogosławione owoce w tym i w następnych pokoleniach katolików na ziemiach nad Odrą i Bałtykiem.

O to nieustannie proszę Boga w Trójcy Świętej Jedyne, na owocne, godne i regularne życie eucharystyczne błogosławiąc wszystkim Wam, Czcigodni duszpasterze, katecheci i inni duchowi opiekunowie wspólnot wiernych, a szczególnie Wam, Drogie rodziny katolickie oraz cała Rodzino naszej Archidiecezji, w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

Ks. kan. dr Sławomir Zyga
Kanclerz Kurii

+ Andrzej Dzięga
Arcybiskup Metropolita
Szczecińsko-Kamieński

*Dan w Szczecinie, w Roku Wiary, we Wspomnienie Świętych Aniołów Stróżów,
dnia 2 października 2013 roku.*

Znak: CK - 76/2013